

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. W. Albarda, G. J. van den Broek, C. H. Douwes Dekker,
J. Gratama, G. D. Jordens, V. J. P. de Blocq van Kuffeler.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

BERICHT.

Het eerstvolgend nummer van dit blad zal verschijnen 20 April.

De zaak der Gebroeders Hogerhuis.

Behoort het tot den goeden smaak van een geval als dit zich in het geheel weinig aan te trekken, de enkelen uit de bourgeoisie die ambtshalve tot aandacht ertoe worden gedwongen, moeten zorgen, willen zij niet voor sentimenteelen worden gescholden, de zaak op den voorgrond te brengen en de drie onschuldig veroordeelden op den achtergrond. Cynisme is voor de bezittende klasse een deugd geworden. En dat is geen wonder. Een klasse welke bestaansvoorwaarde is het lijden en zuchten eener veel grootere klasse, moet cynisch gestemd zijn — uit zelfbehoud. Van dezen nood heeft — zeiden we — de bourgeoisie een deugd gemaakt. Enthousiasme is plebejisch — gelatenheid zeer gedistingeerd.

Verwonderen kan het dus niet als men in het door Prof. Simons omtrent de Hogerhuis-zaak geschrevene ieder beroep op de rechtvaardigheidszin der menschen mist, als men daarin niet hoort van het den naïven mensch ontroerende feit dat drie mannen waarschijnlijk ten onrechte in den kerker zitten, maar des te meer over rechtszekerheid en orde, over gratie en revisie, over de hemel weet wat van juristerij.

Professor Simons is een goed bourgeois — in den goeden zin des woords. De scherpte van den door het proletariaat tegen zijn klasse aangevangen strijd heeft hij nog niet gevoeld; het gevaar heeft hem nog niet naar de wapens doen grijpen. Hij zetelt veilig als hoogleeraar te Utrecht en spreekt van daar na rijp beraad zijn oordeel. Dat is niet beïnvloed door persoonlijke gevoelens: dat is stellig een onpartijdig oordeel. Typeeren wij de bourgeoisie in hem — dan vleien we haar. Hij is een ernstig, een geleerd, een welwillend man.

Wat zegt hij van de Hogerhuis-zaak. Hij twijfelt aan de schuld. Brengt die twijfel zijn gemoed in opstand, zet hij hem tot agiteeren aan? Voelt hij behoefte het zijne te doen om op twijfelachtige gronden veroordeelden uit de gevangenis te helpen? Neen, „zonder opgewektheid zet hij zich aan de vervulling zijner taak” „omdat hij zich buiten staat gevoeld een welgevestigde overtuiging voor te dragen.” „Ware het zijne overtuiging geworden dat de veroordeelden onschuldig zijn gevonnist, hij zou zich gelukkig hebben gerekend zijn stem te hunnen gunste te kunnen verheffen; ware elke twijfel aan hun schuld bij hem verdwenen, hij zou een poging hebben kunnen beproeven om dien twijfel ook bij anderen weg te nemen en aldus een beweging te doen ophouden die het rechtsgevoel van velen pijnlijk aandoet.”

Hij meent het laatste eerlijker dan het eerste. Want mededeelzamer wordende in het midden van zijn pleidooi, vertelt hij dat in zijn vroegere praktijk meerdere gevallen zijn voorgekomen „waarin hij bijna geneigd zou zijn geweest

tegenover het schuldig van den rechter een onschuldig te plaatsen, waarin z. i. in elk geval een nonliquet had moeten volgen.” En hij heeft toch berust. Hij zegt dat zelf en zijn stem is ook nooit door iemand vernomen.

Neen, niet omdat het voortduren van onrecht Prof. Simons ontroert, pleit hij ten gunste van revisie, maar omdat „veroordeeling van, strafoplegging aan een mogelijk onschuldige, de rechtsovertuiging des volks aantast, en daarmee in zijn hechtsten grondslag ondermijnt.”

Toen Simons zich de eenige wist die twijfelde aan schuld — in zijn vroegere praktijk — zweeg hij, nu het volk twijfelt, eischt de rechtszekerheid dat er licht kome en daarom spreekt hij, maar — zonder opgewektheid. Om het recht, daar willen wij op aan, is het hem, en hij is uit zijn klasse een der besten, dus niet te doen, maar om rechtszekerheid. Ter harer bevestiging vraagt hij revisie. Ofschoon 't met die revisie ook niet alles rozengaur is en maneschijn. „De rechtszekerheid gebiedt dat een rechterlijke uitspraak, eenmaal gegeven, worde geëerbiedigd.”

Hoe tusschen deze twee klippen, waarop de rechtszekerheid kan stranden, door te zeilen? Een goed jurist als Prof. Simons weet raad. „Blijkt uit nader ontstoken licht dat de rechter in halfduister zijn uitspraak wees...., de wet moet de waarheid gelegenheid geven zich te doen gelden.” Dus, oordeelt Simons, als er nieuwe feiten zijn, doet revisie aan de rechtszekerheid geen afbreuk. Er is iets vreemds in deze oplossing. Als het volk te weten komt dat rechters in „halfduister” verkeerd drie menschen tot een totaal van 29 jaren gevangenisstraf hebben veroordeeld — zou dat aan hun rechtsovertuiging geen kwaad doen? Deze oplossing is: er een mouw aan passen. Simons ziet dat de volksbeweging te groote uitbreiding krijgt om haar langer te negeren, en tracht nu, haar tegemoet komend, zooveel van de rechtszekerheid te red- den als er van te redden valt.

Ter wille der rechtszekerheid vraagt Prof. Simons om revisie, al ontkent hij niet dat daar gevaar in schuilt. Hij wikt, hij weegt en heeft gekozen. Maar al is zijn autoriteit op rechtsgebied groot, andere bourgeois zouden anders kunnen kiezen. Zullen anders kiezen als zij de volksbeweging zien verslappen. Uit Simons woorden zagen we dat enkel de gekrenkte rechtsovertuiging des volks de bourgeoisie tot revisie kan bewegen. Slechts met een bloedend hart zal zij erkennen dat haar rechters in halfduister hebben gevonnist. Haar beurs zal zij pas afstaan als haar leven in gevaar is. Verslapt de beweging, ziet zij de kans schoon beurs en leven te behouden, dan zal zij stellig niet gul zijn. Voor de bourgeoisie zou het een triomph zijn en voor de rechtszekerheid een geluk, als de beweging dood liep en daardoor de wijsheid der Leeuwarder rechters den volke kon worden verkondigd vanaf de stoepen op het Plein.

Voor zooverre het den studenten niet — gelijk de bourgeoisie — ten eerste te doen is om de zekerheid en pas ten laatste om het recht, voor zooverre zij niet te gedistingeerd zijn om op te komen voor drie ongelukkige mannen, die onschuldig zijn veroordeeld, voor zooverre het hun eenige vreugde kan geven de waarheid te helpen overwinnen, voor zooverre zullen zij inzien dat het meer dan tijd is zich aan te sluiten bij de volksbeweging.

Wij, moeten het erkennen, denken niet om rechtszeker-

heid. Wij twijfelen aan de schuld of zijn innerlijk overtuigd van de onschuld van de gebroeders Hogerhuis. Daarom achten wij het nuttig en noodig dat zij uit de gevangenis ontslagen worden, ter hunner wille en ter wille van alle menschen die een gelijk lot zou kunnen treffen. Daarom doen we al wat we kunnen om hunne invrijheidsstelling te bewerken. In dezen tijd moeten wij op ons *qui-vive* zijn. De revisiewet is aangenomen, spoedig zal de Hooge Raad onzen wensch vervullen of den gebaanden weg opnieuw versperren. Zijne uitspraak — Prof. Simons zegt het — hebt gij in de hand. Toont dat uwe rechtsovertuiging is aangetast door u aan te sluiten bij de duizenden die al jaren voor de Hogerhuizen in de bres staan. Als in elk der vijf akademiesteden een studenten-geselschap zich aansluit bij het plaatselijk comité, zal er weer een beetje drang meer zijn. Een beetje meer kans voor de drie verschoppelingen van het Recht om hun vrijheid te herkrijgen. En tenminste éénig blijk van idealisme onder de studenten, die tot op heden zulke trouwe kinderen bleken van de bourgeoisie.

Door zich aan te sluiten geeft men te kennen: van oordeel te zijn dat de twijfel aan de schuld der gebroeders Hogerhuis nog in volle kracht bestaat,

de wensch uit te spreken dat het revisie-proces zoo spoedig mogelijk plaats hebben,

aan te dringen op de invrijheidsstelling der drie gebroeders Hogerhuis.

Alle leden van het te Delft bestaande studenten Hogerhuis-comité worden verzocht tot dekking van de onkosten twee blauwe postzegels te zenden aan het adres van den secretaris, Oude Delft 2, bij wien nieuwe leden zich schriftelijk aan kunnen melden.

L.

De Symboliek.

Hoe moet kunst zijn? Natuurlijk, frisch, elegant en eenvoudig. De beelden moeten algemeen zijn: bijv. zoo hoog als een boom, zoo blank als sneeuw en niet: zoo blank als eene lelie, want niet alle menschen hebben eene lelie gezien. Mooie onderwerpen voor de kunst: Hooge vereeringen voor je meisje, de godheid, de natuur, het schoone, zooals in Zondagochtend van van Deysel en in de meeste sonnetten van Kloos. Verder al wat mysterieus en onbegrijpelijk is, alles waaraan we geen vaste vormen kunnen geven en in ons wordt gevoeld als iets warm, zooals 't ideaal van een meisje, 't ideaal van opperste vereering, enz.

De aandoening van de ouverture van de Lohengrin is onbeschrijfelijk. We voelen de tonen, de breed uitgegalmde accoorden, en trachten in onze fantasie een beeld voor oogen te tooveren, maar geen voldoet. Telkens en telkens zijn mooiere tooneelen te vinden. De muziek kunnen we onmogelijk in beeld brengen en daarom blijft ze mooi, mooi omdat we haar niet begrijpen. Zoo vind ik ook de Faust mysterieus, van 't opkomen van den duivel begrijp ik niets, evenmin als van de prachtige inwerkingen van allerlei omstandigheden, die Faust en Marguerite ongelukkig maken. Het geheel zweeft in mijn hoofd rond als een onverklaarbaar mysterie, als een ideaal van opperste vereering, als eene vormelooze wolk, waaraan ik naar believen allerlei vormen kan geven, net zooals mijne fantasie 't goeddunkt; en hoe ook de voorstellingen van elkaar kunnen verschillen, allen zijn van dezelfde emotie, van dezelfde essensiele emotie, die dezelfde blijft en niet verandert of vergaat. De wolk is iets levends, iets dat geschapen is, als een boom, eene plant of een vlinder, die ik niet begrijp en daarom altijd mooi zal vinden.

Zulke levende wezens nu moet de kunst voortbrengen. Ze moeten beschouwd kunnen worden als ieder ander wezen, als een mensch, een koe, een paard en met dezelfde natuurlijkheid ontstaan zijn.

En evenals de natuur me nooit verveelt, — steeds kijk ik met evenveel genoegen naar een blauwzwart bouwland met bruinzwarte boomen en boerenwoningen vóór geelwit licht en blauwe lucht, — omdat ik met mijn gedachte geen rekenschap kan geven van 't ontstaan dier wonderen, moeten de kunstwezens ontsnappen aan al mijn gevoels- en verstandsdoordringingsvermogen. Dan eerst heb ik kunst geleverd.

Een mensch, vind ik, moet zoo natuurlijk mogelijk blijven. Een menschenziel is iets mysterieus, zij kan zich telkens op zeer verschillende manieren voordoen. Dat maakt haar onbegrijpelijk en aantrekkelijk.

Daarentegen wanneer hij onder den invloed staat van godsdienst, van theoriën, over menschenliefde en deugd, over de onvrijheid van wil, over stof en kracht en er zijne handelingen en zijne houding naar inricht, worden de uitingen steeds dezelfde en daarom vervelend; geen saaiere menschen dan geleerden en soliede geldmakers, waarvan men na eenige kennismaking kan zeggen: O, die is goed-aardig, die is driftig, eerezuchtig, een zwakkeling enz; enz.

Zoodra men iemand goed kent en weet dat hij socialist, spiritist of niets is, heeft men de geluksextrazate als belooning voor zijne moeite van door te dringen in 't karakter van 't individu bereikt, en begint men de persoon vervelend te vinden. — Daarom vind ik eene pure menschenziel 't mooiste, wat men genieten kan. Steeds bewegelijk en veranderlijk naar gelang van de omstandigheden, die er op inwerken, zien we haar voor ons als eene vormelooze onverklaarbare wolk, die rein is van allerlei theoriën, en conventies, en de kleur aanneemt van 't licht dat op haar valt.

Hoe gevoeliger en levendiger de ziel is hoe meer vatbaar voor 't omringende en hoe meer ze 't vermogen bezit om net juist weer te geven, wat zij voelt, hoe aantrekkelijker en mooier ik haar vind.

Ongelukkigerwijze moeten we ons van eene taal bedienen, die voor verschillende schakeeringen van een begrip, slechts een woord heeft. Zoo drukt 't woord „fijn” in „een fijn besneden gelaat” iets anders uit dan in „eene fijne kleur”

Evenwel hebben we behalve de taal nog iets anders om onze gevoelens weer te geven. We kunnen veel zeggen, met een gewoon gebaar, eene spreiding der vingers, eenen mondtrek, eene oogen schittering, de houding van 't lichaam, en dan nog veel mooier dan met de taal. Want hier is de natuur aan 't teekenen en uiten geweest, en geen grooter artiest dan de onbegrijpelijke natuur. Bij de meeste menschen zijn die natuurlijke uitingen evenwel verslapt. Het gelaat is dikwijls strak en onplooibaar. Het mist de bekoring van 't bewegelijke in een kindergezicht. Wat is 't o. a. niet prachtig een vijftienjarig meisje te zien bloezen. Het kind zelf vind 't onaangenaam, te zien, dat de menschen haar gemoedstoestand geraden hebben, en zorgt er een volgenden keer voor, niet te bloezen. Met haar wil bedwingt ze de ontroering, net zoo lang tot ze 't blozen afgeleerd is.

En zoo gaat 't met de meeste menschen. Ze stellen er eene eer in, uiterlijk niets van hun innerlijke te laten merken, 't geen tengevolge heeft dat ze niet meer naief natuurlijk kunnen zijn. Hun oorspronkelijk karakter is verstikt geworden onder de last van geleerdheid en conventie. In den omgang vervelen ze ons door hun duffe, saaie opmerkingen, die ze van anderen of uit boeken gestolen hebben. De initiatieve geest is gestorven.

Zoo zien we dus, ook hier weer, dat de mysterieuse onverklaarbare natuur, 't boeiendst en imposant's is. Ze zal ons nooit vervelen, juist doordat we haar niet doorgronden kunnen.

Hoe de menschen er toe gekomen zijn om de natuur als iets onvolmaakt te beschouwen is me een raadsel. Door allerlei theoriën trachtte ze zich eene verklaring te geven van de wonderen om hen heen. Ze hebben dan bepaalde stelregels gevonden en naar die stelregels wordt er geleefd. Ze meenen de wereld te begrijpen, negeren hun natuur en leven volkomen naar de leiding der rede. Geen afschuwelijker wezens dan zulke automaten, die in de wereld niets moois meer zien, al 't mysterieus is hun opgehelderd. Een herfstchemering, is bijv. volgens hen een effect van zonnestralen, van uit 18° beneden de kim op wat boomen en weilanden welke natuurlijk, omdat 't herfst is, kaal en dor zijn.

De meesten hunner voelen zich dan ook niet meer thuis in deze wereld. Zoodanig zijn ze in hun spiritisme, socialisme of andere mystieke en reëel empirische filosofieën opgegaan, dat ze hun nietige leer als „de” wijsheid beschouwen. Eene groote mate van melancolie, wereldverachting en verteederding is daarvan 't natuurlijke gevolg.

De maatschappij is rot, niets is er meer dat hun behoort, alles ergert hun, ze gevoelen zich buiten de aarde.

Armszalige natuurverkrachters!... Ik wou dat ik hen kon wassen en weer kon brengen tot hun primitieve toestand van mooi rein zijn, van levend mensch, met haat, met

liefde, met vereering, afschuw, minnennijd, jalousie, hebzucht en ijdelheid. Ik zie niet in dat een boom, onvolmaakt is, een herfstlucht niet deugt, mijn hartstochten gekortwiekten moeten worden. Leven zullen we, elkaar bijten en afranselen, en haten en liefhebben, als de dieren gelijk. De natuur zal er wel voor zorgen, dat onze hoekige kanten gebogen worden.

De socialistische maatschappij, met haar voornemen om ons natuurlijk egoïsme te veranderen in eene groote mate van liefde voor onze naasten, zoodat ik door filosofie mijn hebzucht moet veranderen in een collectionistische hebzucht, is 't walgelijkste stelsel, dat een denkend menschenhoofd ooit heeft voortgebracht. Hoe toch is 't mogelijk mij wat te doen voelen voor een boer op de hei, die ik niet ken. Als ik zeg, dat ik wat voel voor een armen arbeider in Enschede, is 't leugen, gefantaseerd medegevoel, en dergelijk walgelijk filosofisch product dient geweerd te worden uit elk rein-voelend mensch. De maatschappij is ingericht door 't gevoel en 't verstand. De socialistische wil haar geheel beheerschen door 't verstand, wat betreft de liefde voor onze naasten (ze hebben 't veranderd in liefde voor onze naasten en verwijderden) zoo is die slechts bestaanbaar voor de menschen, die ik zie, en die zijn zeer in de minderheid vergeleken bij degenen, die ik niet ken. Het gevoel dat de socialist doet handelen is dus voor 't grootste gedeelte onwaar, zich zelf opgedrongen gevoel, zoodat ik mij gerechtigd acht te zeggen, dat 't socialisme bijna geheel eene verstandsinrichting van de maatschappij beoogt.

Wil men eene maatschappij hervormen, dan moet men de menschelijke natuur bestudeeren, en dit als basis gebruiken, want in de ideaal maatschappij moet ik in de eerste plaats geheel vrij zijn, niet belemmerd door tal van walgelijke moreele en financieele voorschriften, theoriën, reglementen die zorgen zullen, dat ik vlijtig blijf werken, niets meer en niets minder verdienen dan een ander die evenveel presteert, niet meer en ook niet minder voorrechten geniet dan die welke mij toekomen. In 't kort reglementen, die mijn natuur trachten te verkrachten en voortdurend houden moeten in de baan voorgeschreven door een walgelijk verstandsproduct.

In naam van 't gevoel kom ik op voor de dwingelanlij van 't verstand, dat van mijn egoïsme collectivisme wil maken.

Terugkomende op de kunst zien we dus in, dat zij mysterieus en streng natuurlijk moet zijn. Zoowel de artist als 't object moeten dierlijk mooi zijn.

't Geen hij levert moet leven, als een boom. Zelf moet 't product zoo zijn, dat de artist er tegen opkijkt als tegen zijn eigen zoon. Een moment slechts moet hij de sensatie doorgemaakt hebben.

De sensatie blijft verborgen. Hij moet zich niet de moeite getroosten om die sensatie op de een of andere wijze te beschrijven, zooals in alle romans. Zie bijv. Noodlot van Louis Couperus, waarin hij ons alles verklaart door 't Noodlot. Was die verklaring tusschen de regels door weggebleven, dan hadden we heel wat mooiers gehad.

Zoo moet men niet zeggen:

„Hij had verdriet” maar

„De tranen sprongen hem in de oogen.”

De laatste zin is veel aantrekkelijker omdat men dan niet direct weet, wat of dat verschijnsel beduidt.

Langs den weg dier waar gevoelde uitingen moet de toeschouwer zich een denkbeeld vormen van 't innerlijke, dat in onverklaarbare mysteriën dient gehuld te blijven, juist zoo geheimzinnig dat hij het zeer gewoon vindt, net zoo alledaagsch en gewoon als een mensch, een boom, of een plant. — Wil een artiest zoo'n stuk schrijven of schilderen of componeeren, dan moet hij zijne dierlijke mooie natuur als dat onverklaarbare beschouwen. In een toestand van sensatie doet hij niets dan maar dingen zeggen, die hij voelt of ziet, zonder verklaringen te geven, bijv.:

„Mijn lief vlocht zich knoppen in de haren.”

„Ik zou je (een boerenmeid) wel willen schillen en op willen eten.”

„Kijk er's wat heb ik mooie haren!” (de zegger is een zegster).

„Kòm nòn, wees nu niet zoo flauw.”

„Weet je wel, dat ik me een god voel!” enz. enz. welke gezegden zonder eenig doel, dan om zich te uiten moet worden geuit. —

En hiermee zijn we de opperste kunst, de symboliek genaderd. —

Wat kan 't Toorop schelen of de menschen hem niet begrijpen, en langs zijn teekeningen loopen. Als men ze heel gewoon begint te vinden heeft hij zijn doel bereikt. —

't Zijn boomen, planten, weilanden, vrienden, kennissen, die allen Toorop tot schepper bebben. Hij baart ze, niet met 't doel om aan de menschen te behagen, maar enkel en alleen door zijnen natuurlijken drang. Alles wat in de lijnen besloten ligt is dus deel van Toorop, deelen van zijn wezen. En evenals Toorop en ieder ander mensch wonderen zijn, zweven zijne gevoels- en niet gedachte- wezens in mijne verbeelding rond als vormelooze nevelplekken, van goddelijke oorsprong, ondoordringbaar voor mijn gevoel en verstand. — Wat eene puurheid van sentiment spreekt niet uit de bolle oogen, de fijne neus en de spitse kin zijner symbolische wezens. En hoe rein en sterksprekend zijn niet de gestalten en de armgebaren.

De meeste kunstenaars verbergen hunne sentimenten achter de kleuren en lijnen en personen, Toorop toont ons de sentimenten er uit geligt, zoo maar bloot aan de lucht en daarom vind ik hem de grootste kunstenaar. — Geen kunstenaar zelfs Zola niet heeft me zoo weten te ontroeren.

Dec. 1897 en Maart '99.

D. D.

Aan hen die intekenden voor Kindervoeding.

Van het stukje dat hiernevens gaat hoop ik dat geen enkele van jullie zich iets zal aantrekken. Integendeel hier heeft je hart gesproken als kindervriend en hoe je ideeën over kindervoeding ook zijn, het gevoel heeft gezegevierd en dit zou ik in dit geval ook bij de tegenstanders willen bereiken.

En ik dank je allen voor Kindervoeding en de kinderen voor datgene wat je zoo bereidwillig voor hen over hadt. O, als je allen eens zoudt zien, hoe ellendig de toestanden de nood, waarbij je de behulpzame hand hebt geboden, hoe gelukkig de kleine, je zoudt nog meer voldoening hebben van je werk.

Want dat juist vind ik hier het mooie. De kinderen beseffen niet dat andere veel voor ze opofferen, dat voelen zij niet in hun onschuld. Zij genieten slechts, En dat is het ware. Je doet goed en daarmee afgeloopen. Het is hier niet te doen om dank maar om het doel. En dat doel is hier bereikt.

O ik wou dat je ze kon zien smullen, die kleinen, dat je kon zien, die diepe ellende, en dat vele anderen het konden zien met eigen oogen, misschien dat ze het voorbeeld dat jullie gaaft zouden volgen.

Laat ons dat hopen voor de arme ongelukkigen, die helaas zoozeer moeten lijden.

Nogmaals voor de kinderen mijn dank.

SNUIJE.

Aan enkele tegenstanders van Kindervoeding.

De intekenlijst is nu gesloten en nu ben ik vrij in enkele opmerkingen.

Sommigen hebben geteekend, velen niet.

Maar dat is iets dat, ieder voor zich moet uitmaken.

Doch enkelen, die niet geteekend hadden vertelden mij hun reden.

De meeste van deze vonden het idee, de gedachte van weldoen wel mooi, maar hun principe streed tegen kindervoeding.

O dat beroerd tegenstrijdige in het karakter dat spreekt uit dit gezegde! Die ellendige principe's.

Maar toch wil ik hun antwoorden. Misschien zullen velen van hen die niets gaven tot de overtuiging komen dat zij verkeerd deden en een volgende keer iets, misschien veel over hebben voor de schoone zaak.

Ik wil mijn tegenstanders indeelen in drie klassen, die ik achtereenvolgens zal behandelen.

Daar heb je no. 1 zij die vonden „dat ieder moest zor-

gen voor zijn eigen kinderen". Dat in-nare egoïsme: „Als iemand trouwt en kinderen verwekt laat hij zorgen ze te onderhouden, daarvoor is hij vader" Mooi gezegd. Maar hebt je wel eens bedacht hoevelen er zijn die bij hun trouwen niet hadden kunnen voorzien hoe ongelukkig ze later zouden worden, dat eens hun kinderen zouden ahangen van anderen, van de openbare weldadigheid!

Ja menschen uit die 1e categorie je zoudt het schande vinden daarvan te moeten leven! Maar wat denk je van die ouders? Dacht je dat die er niet over nadenken? Gerust hoor, geloof het. Ook een werkman heeft eergevoel, dat hij kan verdedigen vol warmte. Maar in dit geval kan hij niet anders. Zijn kinderen leiden honger en moeten leven. En is ongeluk dan schande?

Kom wees jullui toch niet zoo hard. Laat je gemoed spreken en helpt Kindervoeding. Maar let wel, geeft niet uit medelijden, maar omdat het je plicht is.

De 2e groep wijken in hun principe's niet ver van de eerste af, maar zij filosofheeren verder. Zij hebben vrees voor . . . „onberaden huwelijken". Nietwaar jullui denkt maar steeds aan „Waarom niet trouwen, onze kinderen krijgen toch te eten?" Aan hen wat het eergevoel van den werkman betreft hetzelfde wat ik boven reeds heb gezegd.

Maar ik zal ze meer antwoorden want er zijn velen onder hen, misschien wel de meesten die aldus verderspreken.

„Wel als je geen geld hebt, geen zekere gronden dat je altijd door je huishouding kan bekostigen, dan mag je niet trouwen. Dit niet alleen voor den werkman, maar ook voor hogere standen. Mannen van eenigen stand die daarin niet kunnen voortleven als ze trouwen, mogen zich niet binden aan een vrouw" — O die vervloekte standen. Maar voel jullie dan niet dat er zoo een groot onderscheid is tusschen dien werkman die niets heeft en die man van stand die iets heeft. Zeker die werkman doet verstandig in deze beroerde maatschappij niet te trouwen, want hij heeft noch voor vrouw noch voor kinderen voedsel. Maar die man van stand heeft dat wel. Hij kan leven met de zijnen, en dat is het voornaamste, niet of hij zijn stand kan ophouden. Dat juist is hun ongeluk. Denk maar eens aan de Haagsche toestanden. Die daar moeten ook hun stand ophouden met gehuurde hammen en dergelijke . . . O het is komisch en toch treurig. Gaat dan maar eens zien „Een nieuw leven" van Marcellus Emants. Dan kan je zien hoe diep ongelukkig die menschen zijn. Met hun inkomen zouden ze kunnen leven, eenvoudig en gelukkig. Maar zij leven niet voorzich zelf, ze leven voor anderen. (Neemt er als 't je belieft niet de goede beteekenis uit).

Maar laat ik niet verder gaan, ik dwaal af. Is het huwelijk dan alleen voor menschen van geld? Moeten dan al die armen dat groote levensgeluk missen? Nee, duizendmaal nee. Ook zij hebben recht daarop. Komt helpt hen brengen in betere toestanden, dan is jullie vrees weg. Maar zoolang dat niet is geeft die kinderen, want hoe kan je het van je hart verkrijgen dat die millioenen hongerigen moeten boeten voor die schrikkelijke misstanden in de maatschappij?

En nu de laatsten. Voor hun gronden voel ik veel. Zij zien het lamme in de maatschappij, zij voelen dat er veranderd moet worden en helpen daaraan mede. En juist daarom willen zij niet geven. Want zeggen ze, zoodoende nemen wij de ontevredende weg, maar dat is ons doel niet. De toestanden moeten zuiver zijn. Alle menschen zijn gelijk en hebben dus ook gelijke rechten.

Zoo ik zei ik voel er veel voor. Maar eer dat groote, verheven ideaal bereikt is, zullen nog jaren verlopen. En dan vraag ik hoe zij die zoo teer voelen, zooveel voor de menschen over hebben het verdragen kunnen dat al die jaren zooveel onschuldige kleinen moeten lijden? Dat is iets wat ik niet begrijp. Heusch ik weet dat wat zij zeggen, wat zij doen, gemeend oprecht gemeend is. Daarvan ben ik overtuigd en ik apprecieer hun doen en laten ten zeerste. Maar zoo ik zeg, hierin begrijp ik ze niet. Ik voor mij geloof dat die ontevredenheid slechts gedeeltelijk zal worden weggenomen en dat er nog wel andere krachtige middelen zullen zijn, om den werkman te brengen daar waar hij wezen moet.

Ten slotte nog dit aan de beide eerste groepen, niet, vooral niet aan de laatste, want zij meenen dat honger de krachtigste prikkel is om den werkman op te wekken te nemen wat hem toekomt.

't Is hard, en ik voor mij geloof ook dat het de waarheid is. Maar voor mij is die waarheid te pijnlijk en het

is daarom dat ik wou zeggen neem andere middelen te baat om je ideaal te bereiken.

Maar dan die beide eersten. Het spijt mij dat ik het zeggen moet. Maar heel jullie betoog was voor mij niets dan een lapmiddeltje. Je wou niet geven en je wou wel geven. Je gemoed zei van wel, maar je eigen ik zei neen. En daarvoor hadden jullie schaamte en nu tracht jij je te verantwoorden.

Aan wie ik dit zeg, neem het niet kwalijk. Zoo was de indruk die het op mij maakte. Ik hoop innig dat ik je karakter verkeerd begrepen heb, maar ik geloof het niet. Helaas.

Lees dit. Neem er van aan wat je wilt en ben je het er heelemaal niet mee eens, leg het dan weg. Niet dat ik mijn beweren niet kan verdedigen, maar de tijd ontbreekt mij om in polemiek te treden. Zijn er soms die mij willen bestrijden; gaarne zal ik hen antwoorden, maar vooreerst niet. Later zal ik daar zeker wel tijd voor vinden.

SNUYF.

Vier-honderd-negen-en-veertig.

De bourgeoispers doet haar uiterste best de verkiezing van den sociaal-demokraat Schaper in het tot nu toe liberale district Veendam, te verklaren en te verkleinen. Het is vermakelijk de verschillende berekeningen te zien. De partijen schuiven de schuld op elkaar. Maar het meest krijgen de anti-revolutionairen ervan langs, hoewel de kiesvereniging van die gezindheid herhaaldelijk haar leden aanmaande buiten stemming te blijven.

Het best is het Handelsblad op de hoogte. Uitgaande van enkele veronderstellingen, besluit deze courant dat 449 anti-revolutionaire kiezers Schaper hebben moeten stemmen, wat zij hun ernstig en schamper verwijt. Mij verwondert dat zij er de misdaden-statistiek niet bijhaalt, om de mogelijkheid te bewijzen van een zoo groot aantal misdaden op één dag gepleegd. Het zou haar ongetwijfeld met behulp van eenige onderstellingen gelukken.

Wij, hoeveel vertrouwen we ook stellen in de rekenkundige talenten van het Handelsblad — we bedoelen natuurlijk handelsrekenen, daarmee houdt zich deze courant immers in 't bijzonder bezig — wij achten met de Sociaal-demokraat hare opgave niet geheel betrouwbaar zoolang zij er de namen der 449 anti-revolutionaire snoodaards niet bij noemt, want die zijn toch stellig ook wel door redeneering te vinden, als men veronderstelt

Wij accepteren de meer eenvoudige verklaring van genoemd orgaan, dat de socialistische leiders gesproken hebben naar het hart der stemgerechtigden en dat Schaper is verkozen om geen andere reden dan deze: dat hij 170 stemmen méér had dan Smidt.

L.

Halle-mannetjes.

Partikulier telegram van de Nieuwe Rotterdammer:

„BERLIJN, 20 Maart. De studenten der kliniek van de universiteit te Halle hebben zich gewend tot de verdere Deutsche universiteiten, om de daar studeerende studenten in de medicijnen op te wekken tot een algemeen verzet tegen het toelaten van vrouwen als toehoorderessen bij het klinisch onderwijs. Zij zien daarin een kwetsen van het schaamtegevoel, een bevorderen van het cynisme en zij achten het gemeenschappelijk onderwijs een gevaar voor de degelijkheid hunner studie. De medische faculteit van Halle is de eerste in Duitschland, die vrouwelijke studenten heeft toegelaten."

Aangenaam stemt de overweging die wij, dit lezende, onwillekeurig maken: dat Hollandsche studenten zoiets toch wel uit hun hersens zouden laten. Ze zijn er eensdeels te goed en anderdeels te beroerd voor. Hollandsche studenten met zulke denkbeelden missen in het algemeen de kracht om eenige beweging op touw te zetten. Worden dergelijke praatjes aan de bittertafel nog geduld, in het openbaar durven studenten er niet meer mee aan te komen. Wie onder ons zulke meeningen belijdt is verstandig genoeg om zijn mond te houden. Hem is door beteren te verstaan gegeven dat de passende uiting voor zijn denkbeelden mop-

(Vervolg zie Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 23 MAART 1899.

peren en oppervlakkig kletsen is, maar niet opwekken of verzetten.

In Duitschland blijkt het anders te zijn. Of dat een gevolg is van den scherperen klassenstrijd, die de bourgeoisie verleerd heeft geavanceerd te zijn? Zeker is het dat de Halle-mannetjes bijzonder fatsoenlijk zijn op de manier van Woutertje Pieterse's vriendjes. Hun sexueele leven is, geven zij te kennen, even onrein als dat van het meereendeel der Hollandsche studenten. Want onze voorstelling van mannen wier fatsoen niet gedooft dat zij in tegenwoordigheid van vrouwen medische studiën maken, kan niet veel zaaks zijn. Als zóó hun fatsoen is, hoe is dan het onfatsoen van Deutsche studenten, dat toch bij tijden ook wel eens den baas zal spelen. Met het Hollandsche voorbeeld voor oogen kunnen wij ons in velerlei gissingen verdiepen. Bedenkende dat onze landgenooten nog dit voor hebben, dat men hun heeft afgeleerd op de moraal hunner immoreele klasse te snoeven. Door hare opvatting van het sexueele leven te toetsen aan de onze, geloof ik dat we de zedelijkheid eener klasse kunnen beoordeelen. Een stervende klasse heeft verdorven ideeën en een vieze moraal. Het fatsoen der Deutsche studenten, vertegenwoordigend de in het nauw gedreven bezittende klasse, staat beneden het fatsoen hunner Professoren, eerstens in hun vak úitmuntende menschen, tweedens, opgegroeid te midden eener klasse die dertig jaar jonger, en frisscher was.

L.

POLEMIEK.

Ghetto.

Ik heb niets gezien — alleen maar gelezen.

Gelezen heb ik „Ghetto” en de 2 stukken van W. en Q. S. in het laatste Weekblad.

En ik ben blij slechts gelezen en niets gezien te hebben omdat het, naar mijn idee, veeleer een stuk is om gelezen te worden dan wel om te worden gespeeld en zoo door het publiek genoten. En ik sta niet alleen in mijn opinie, meerderen hebben die.

Want wat W. zegt heb ik al meer gelezen en gehoord: eenige van de personen lijdten er onder op de planken te worden vertoond; ik noem Rafaël, Rebecca, Sachel. Vooral Rafaël komt niet tot zijn recht, en die is juist zoo goed in het geschreven stuk.

En het schouwburg-publiek, geheel niet gewend aan dergelijke echt-ware, echt-levende stukken, komt onvoorbereid. Velen uit het (Delftsche) publiek kennen misschien het ware Ghetto niet, weten niet van de schacherende joden, zooals de menschen uit groote steden die kennen. En, misleid door het niet-zuiver-ware spel, denken ze met een draakje te doen te hebben; ze lachen om den rebbe, die in ernstig gesprek plots een kopje koffie en een koekje vraagt — en ze lachen om meer van die passages, ernstig bedoeld misschien maar onjuist geacteerd. Aan wie de schuld van deze averechtsche opvatting? En dan is mijn idee dat die schuld ligt bij H. H. Jr., die hoewel goed stylist, geen volleerd dramaturg is, en ligt bij de acteurs, welke met de beste wil van de wereld niet kunnen geven dat typisch-joodsche in doen en spreken, en ten slotte ligt bij het publiek, dat, bedorven door zooveel slechte stukken voortaan dat genre blijft eischen omdat het zich daarbij amuseert en omdat het nu eenmaal naar de comédie wil gaan om te lachen (behalve ook om de draken, genre: De levende brug).

Dit alles had het evolutie menschje Q. S. moeten overwegen vóórdat hij zoo'n boos stukje schreef. Door zijn evolutie bevooroordeeld, ziet hij niet juist en meegesleept door de lezing van het stuk vooraf (dat moet hij gedaan hebben) begrijpt hij niet dat het publiek door de slechte Rafaël-vertolking, de mooie evolutionaire volzinnen niet begrepen heeft als:

..... 'n nieuwe tijd breekt aan. Als je goed luistert hoor je 't breede rumoer van 't opgaande volk, zie je banieren en vlammeende oogen, voel je de lucht sidderen.

De prachtige beeldspraak, dat, als je goed luistert

je roode vanen ziet en de lucht voelt trillen is zeer fraai.

Dit laatste is misschien een beetje muggenuitzuigerij omdat we hier met het gesproken woord te doen hebben maar mij is die spreektaal veel te bombastisch; ik kan me niet voorstellen dat de zoon van een uitdrager zoo iets tegen de meid zegt. Het geheel is mij een excuus te meer voor het publiek dat lacht.

Q. S. moet in 't vervolg eerst een beetje bezinken vóór hij zijn publiek even mededeelt geen sentiment te hebben, omdat zij bij een gebrekkige opvoering niet dadelijk het echte realisme voelen, terwijl hij het wel voelde — omdat hij het stuk eerst gelezen had.

Ik beweer niet, dat deze acteurs slecht waren, de fout zit hem, dunkt me, dáárin dat het stuk altijd zal verliezen bij het spelen en slechts voldoen zal bij lezing.

H. P. G. d. T.

Weekverslag.

„Vijf en zeventig duizend gulden”, brulde de oude heer, toen wij 's avonds gezellig om de theetafel geschaard zaten en m'n moeder zakdoeken zoomde en hij de krant las, „vijf en zeventig duizend gulden, dat heb je nou van al die onzin. Eerst vervelen ze je met d'r circulaires en nou komt 't op je beurs aan!”

„Wat, lieve man”, zei m'n moeder, „wat is er met de vijf en zeventig duizend gulden?”

„Och voor dat beroerde Vredes-Congres, nou wordt er door de regeering zóóveel voor fatsoenlijke ontvangst van de heeren gevraagd. 't Is ergerlijk betaal ik daar nou m'n belasting voor!”

„Maar, man als 't nou toch in 't belang van de menscheid is” — begon moeder.

„Wat belang van de menscheid? Hoeveel verdienen in 't leger nu een goed stuk brood, ik zelf met m'n majoorstractement, kunnen we niet fatsoenlijk rond komen? Wat zou er van ons moeten worden als 't leger werd ingekrompen of afgeschapt. —”

En zoo ging 't een tijd door Moeder zeide dat 't toch wel goed zou zijn als die moord en doodslag eens ophielden, waarop m'n vader weer antwoordde dat oorlog geen moord en doodslag was maar alleen ten doel had vijanden buiten gevecht te stellen en de vijandelijke macht zooveel mogelijk weerloos te maken.

Ook ik begon te mediteeren.

Wat zou dat een rare boel wezen geen geweer-geschitter, geen sabelgerinkel, geen parades, geen vrijers van keukenmeiden die soldaat waren, geen officieren die hun uniform uittrokken als ze gingen scharrelen — geen duels geen militair eergevoel, geen vaders die hun domme zoon officier konden laten worden of ze naar de Academie sturen omdat de opvoeding zoo goedkoop is

Stel je dat eens voor. . . .

Een officier zegt tegen een ander officier dat z'n sabelkwast scheef hangt een belediging een duel getuigen — conferenties — excuses noch aangeboden, noch aangenomen.

Gevecht op 't pistool Weide buiten de stad morgen nevel kampvechters in d'r hemd op d'r sokken een laatste poging tot verzoening somber: „Neen”, — Getuigen stellen zich verdekt op, ze mochten in d'r angst een verkeerde kant uitschieten. . . . Twee schoten, getuigen snellen toe niemand gewond aan de eer is voldaan handdrukken.

Stel hier tegenover, als 't leger er niet meer zal zijn, twee menschen die elkaar beledigd meenen te hebben voor den rechter. „Getuige hoe zijn uw nēm en voornēm, wat is uw woonplēts en wat is uw beroep?” Ijselijk tafereel ik vermag dit niet verder uit te werken.

Geen ontwapening geen legervermindering, gevochten moet er worden, ijzeren kanonnen, stalen geweren, nikkele pantserforten zilveren stijgbeugels, gouden halskragen diamanten gevesten struisvogelveren pluimen, tromgedruis hoorengetoet, militaire muziek boem tsieng, boem tsieng Alle meiden uit de ramen of aan de deur De halve stad voor de troepen Hoezee, hoezee, daar is de Generaal

Dag Excellentie!

Inhoud der Studenten-weekbladen.

Vox.

Ditmaal als hoofdartikel geen stuk min of meer fraaie litteratuur, maar een insinuatie tegen een schoolmeester, die de bij hem gepleegde huisvredebreuk als reclame gaat gebruiken. Is dit de eenige uiting, die men kan geven aan het gevoel, dat deze geheele kwestie opwekt?

Verslag van de Hockey-match Delft en Leiden volgt.

Verslag van de uitvoering van het U. S. Tooneel.

„Wanneer men er van overtuigt is” begint het stuk, „dat de spelers een stuk hebben ingestudeerd, ten koste van veel moeite en tijd, niets ten doel hebbend dan anderen een aangename avond te bereiden, valt het moeilijk, ja past het niet als streng criticus op te treden.” Mij dunkt dit een critiek op het verslag.

Onder Boekbespreking Bolland en Petrus door Schaepman.

Verslag van de aula voordracht van Prof. Treub te Amsterdam over: De economische politiek der steden in de middeleeuwen.

Minerva.

Deze geeft als eerste artikel over studentengrappen een beter artikel dan de Vox; hier wordt tenminste een opinie gegeven.

De Minerva-criticus vindt dat hij wel een tooneeluitvoering mag critiseeren en wel eene van het Leidsch S. T. Al weer een verschil met de Vox.

Het Sabijnsche gebergte (vervolg). Beschrijving zonder natuurgevoel.

Volgen verslagen van lezingen, en eenige stukjes over studentenschandalen en baantjesjagen.

Eltheto.

Vervolg van: Een en ander over de vooroudervereering in China. In dit deel wordt meer de tegenwoordige ouder vereering behandeld, die niet een bestanddeel, maar 't wezen, de wortel van den Chineeschen godsdienst wordt genoemd.

Het is een degelijk stuk.

In de tweede plaats bevat het Johannes XII : 20—36a. (Verheerlijking.) Het stuk is meer geleerd dan poëtisch; veel beweringen met de tekst er bij.

Ten slotte Johannes Casper Lavater door een emeritus-predikant; een goed gevoeld stuk.

Propria Cures.

Onder hooger onderwijs een verslag van de lezing van Prof. Treub, over de economische politiek der groote staten in de 17e en 18e eeuw.

Onder wijsbegeerte een stuk aan C. H. A. K. (polimiek) Het stuk is naar aanleiding van nietbegrepen Kantsche wijsbegeerte.

Onder muziek een overzicht van de 2e muziekavond van „Sweelinck”. Het is een flinke critiek; als twee eischen zijn gesteld, muzikale opvatting, die toont, dat men begrijpt wat men speelt en een zekere techniek, die toestaat zijn begrepen opvatting te vertolken, op een voldoende wijze, zoodat men er van genieten kan.

Onder Socialisme: Beantwoording der critieken op de Leugen der Sociaal-Democratie en van den heer Van B.

Aan den heer Herman Heyermans Jr. en consorten, is naar aanleiding van twee stukken: Gynaecologie en Een onbekende in de laatste Jonge Gids. Hij vindt het geprononceerde karakterlooze viesheid die er uitspreken.

Onder litteratuur: Na het lezen van Poelhekke's „Modernen”.

K.

Berichten en mededeelingen.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Op de Corpsvergadering van 17 Maart zijn de heeren s' JACOB, DEKING DURA en BOOGAERDT benoemd tot eeredelen van den Senaat en is bepaald dat de Diësviering zal plaats hebben 13 en 14 April.

Gekozen tot almanak-commissarissen:

BROESE VAN GROENAU, BROEKMAN en DUBOURCQ.

Gekozen tot verificateur: H. KREMER.

„Vrije Studie”.

Gewone vergadering met Dames op Donderdag 23 Maart,

's avonds 8 uur, in de zaal der Loge, Choorstraat 16a.
Spreekster: Mevr. HOLTROP—VAN GELDER.

INDOLOGISCH STUDENTENCORPS.

Gekozen tot president van den almanak-redactie:
C. H. DOUWES DEKKER.

Gekozen tot lid der stem- en schouwburg-commissie:
J. VAN HELSDINGEN.

INDOLOGISCHE VEREENIGING.

Woensdag 19 April. Lezing van den heer H. VAN KOL,
Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Onderwerp: „Koloniale politiek.”

Bibliotheek Societeit Phoenix.

Nieuw aangeschafte boeken:

Louis de Robert. L'Anneau.

Henri de Régnier. Le Trefte blanc.

Maurice Barrès. Un Amateur d'Ames.

Mr. S. van Houten. Liberaal of ^{Vrijzinnig} Sociaal Democraat.

Correspondentie.

Aan J. M. GRITTERS DOUBLET. Wij meenden uw stuk niet op behoeven te nemen; het ligt ter uwer beschikking.

Aan F. J. C. Uw stuk kwam te laat om voor dit blad nog in aanmerking te komen.

ADVERTENTIEN.

Een zeldzaam schoone collectie SPORTPLATEN

TE KOOP (Paardesport) fijn encadrement en geheel gaaf, zeer geschikt voor **HEEREN KAMERS**.
Adres: Uitgever van dit Blad.

HOTEL BALKENENDE. Gelegenheid goed te Dineeren.

Prijs per Diner /1,10. Bij abonnement à /1,00.

Beleefd aanbevelend,

T. J. H. VAN ZWANENBURG.

P. J. KIPP & ZONEN,

J. W. GILTAY, Opvolger,
DELFT.

Telefoonnummer 48.

—o—

MIKROSKOPEN

VAN

Zeiss, Seibert, Fuess,
Leitz, Hartnack,
Nacht, Reichert enz.

KISTJES

voor mikrochemisch gebruik volgens Prof. Dr. H. BEHRENS, met gevulde of met ledige fleschjes.

